

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
KLASA VIII**

<i>Ocena dopuszczająca</i>	<i>Ocena dostateczna</i>	<i>Ocena dobra</i>	<i>Ocena bardzo dobra</i>	<i>Ocena celująca</i>
Rozdział I. Życie społeczne				
<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest społeczeństwo, depresja - podaje przykłady: potrzeb człowieka, norm społecznych - przytacza przykłady: ról społecznych, pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań funkcjonujących w swoim środowisku - wymienia osoby, podmioty oraz instytucje, które mają wpływ na rozwój młodego człowieka i zaspokajanie jego potrzeb - podaje rodzaje grup społecznych - wymienia grupy społeczne, do których należy, typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej oraz podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie - przytacza przykłady korzyści wynikających z bycia w grupie - określa, jakie zachowania prowadzą do sporów - podaje przykłady autorytetów - tłumaczy, czym są dyskusja i debata - podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady potrzeb człowieka z podziałem na kategorie oraz norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach - wskazuje różnice między potrzebami naturalnymi a społecznymi - wymienia podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia - wlicza przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki - przedstawia czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka - wymienia zdrowe nawyki służące utrzymaniu higieny psychicznej - wymienia czynniki, które mogą wywołać kryzys psychiczny - wyjaśnia, czym jest grupa społeczna, i wymienia jej cechy - wlicza główne zasady współpracy w grupie - podaje przykłady postaw jednostek wobec konfliktu - wskazuje dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu - porównuje grupę nieformalną, koleżeńską z grupą zadaniową - proponuje sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, szkole i społeczeństwie 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną - wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji - określa, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina - wymienia kategorie norm społecznych - określa, które spośród podanych zachowań są oceniane z zastosowaniem norm prawnych i uzasadnia swój wybór - wskazuje zależności pomiędzy zdrowiem psychicznym a funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie - omawia podział grup społecznych - omawia różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazuje ich dobre i złe strony, - wymienia warunki prowadzenia skutecznych negocjacji - podaje reguły obowiązujące uczestników dyskusji i debaty - przedstawia warunki asertywności - buduje asertywną wypowiedź na temat szkodliwości używek - omawia najważniejsze funkcje rodziny - przedstawia argumenty na poparcie twierdzenia, że rodzina jest podstawową grupą społeczną - wlicza typy rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka - tłumaczy, czym jest osobowość, i jakie ma związki z socjalizacją - porównuje społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela - podaje przykłady konfliktu ról społecznych - wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych - wskazuje wady i zalety różnych metod podejmowania decyzji w grupie - określa, które metody są najwłaściwsze dla zespołowego wykonania określonych zadań - podaje przykłady sytuacji konfliktowych z codziennego życia, proponuje metody rozwiązania sporu w każdej z nich i uzasadnia swój wybór - przytacza przykłady autorytetów, określa, co odróżnia te osoby od idoli, i uzasadnia swoje zdanie - redaguje w punktach przebieg negocjacji w przypadku zaczerpniętym ze swojego codziennego życia 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zależności między zaspokojeniem potrzeb i wywiązywaniem się z ról społecznych a samorealizacją i samooceną jednostki - podaje konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka - przytacza przykłady konfliktu ról społecznych - wskazuje przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu - przedstawia problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku - charakteryzuje strategie przyjmowane w czasie konfliktu - porównuje konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa - dokonuje samooceny pod kątem

<p>asertywnie</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest rodzina - wylicza podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne - opowiada o roli rodziców, dzieci i osób starszych w rodzinie - przedstawia wartości ważne dla jego rodziny - wylicza podstawowe funkcje szkoły - podaje podstawowe prawa i obowiązki ucznia - określa, kto tworzy samorząd uczniowski, - znajduje potrzebne informacje w statucie swojej szkoły - rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia - wskazuje osoby, u których może szukać pomocy w przypadku naruszania praw ucznia - wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe, kim jest konsument - tłumaczy pojęcie budżetu - odróżnia dochody rodziny od wydatków - wymienia podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego - wylicza podstawowe prawa przysługujące konsumentowi - wypełnia typowy formularz reklamacyjny - oblicza podstawowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnicę między idolem a autorytetem - przytacza przykłady zachowań asertywnych - określa różnice między asertywnością a agresją - wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej - podaje funkcje rodziny i przykłady ich realizacji - wskazuje czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych - wylicza główne prawa i obowiązki dzieci w rodzinie - podaje podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych rodzin - wymienia działania, za pomocą których szkoła realizuje poszczególne funkcje - przytacza przykłady działań samorządu uczniowskiego, - podaje formy organizacji życia społeczności szkolnej - wyjaśnia, jak należy reagować w sytuacji naruszenia praw ucznia lub pracownika szkoły - opisuje strukturę typowego budżetu domowego - podaje przykłady łamania praw konsumenta - ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany- 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest władza rodzicielska - omawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie - podaje nazwy instytucji wspierających rodziny - omawia prawa i obowiązki ucznia - charakteryzuje poszczególne instytucje życia szkolnego - na podstawie <i>Konstytucji RP</i> i statutu swojej szkoły wyjaśnia, jak należy reagować w przypadkach naruszania praw uczniów lub pracowników szkoły - tłumaczy podstawowe zasady ekonomii kierujące budżetem gospodarstwa domowego - proponuje, jak uzyskać nadwyżkę budżetową oraz jak uniknąć „dziury” w budżecie - wylicza przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym - przedstawia zasady świadomych, bezpiecznych zakupów - wskazuje, w jakich przypadkach konsument ma prawo do zwrotu towaru - wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest asertywność i jakie ma znaczenie dla funkcjonowania jednostki w społeczeństwie - porównuje cechy różnych typów rodzin - wskazuje przykłady realizacji poszczególnych funkcji rodziny - rozpoznaje przypadki nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji, - wyjaśnia znaczenie szczęścia rodzinnego i jego wpływ na człowieka - wskazuje zależności między systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny, - wyjaśnia sposób funkcjonowania samorządu uczniowskiego - pisze reklamację 	<p>asertywności</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcjonowanie współczesnej rodziny - wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji - charakteryzuje przyczyny problemów współczesnych rodzin i omawia ich skutki dla ich członków oraz dla społeczeństwa - wypowiada się na temat najczęściej i najrzadziej wykorzystywanych praw ucznia zapisanych w statucie szkoły - wyjaśnia, jak bycie świadomym konsumentem wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego
---	--	--	---	--

Rozdział II. Prawo i prawa człowieka

<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym są prawa człowieka - wyjaśnia, czym jest <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i> - przedstawia podstawowe prawa zawarte w <i>Konwencji o prawach dziecka</i> - podaje przykłady łamania praw dziecka - podaje przykładowe prawa i wolności - wylicza kategorie praw człowieka - podaje przykłady łamania praw człowiek - wylicza przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich, - przytacza przykłady spraw, które należy zgłosić do Rzecznika Praw Dziecka - wyjaśnia, czym jest przemoc i kogo dotyczy - podaje przykłady przemocy - wskazuje przykładowe osoby i instytucje, do których można się zwrócić w sytuacji doświadczania przemocy - wymienia główne zalety i wady korzystania z internetu - tłumaczy, kim są niepełnoletni i nieletni - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się policja - wylicza podstawowe uprawnienia policji - podaje główne prawa 	<ul style="list-style-type: none"> - określa funkcje praw człowieka - wymienia cechy praw człowieka - wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> - tłumaczy sformułowania preambuły <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> - podaje przykłady wolności i praw człowieka i obywatela zagwarantowanych w <i>Konstytucji RP</i> - wskazuje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji - odszukuje w <i>Konstytucji RP</i> fragmenty dotyczące wolności i praw politycznych - wymienia nazwy przykładowych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka - tłumaczy, czym są społeczności internetowe - opowiada o zagrożeniach obecnych w środowisku sieciowym - wymienia rodzaje cyberprzemocy - wylicza skutki przemocy - podaje zasady bezpiecznego korzystania z sieci - analizuje własne zwyczaje związane z wykorzystywaniem internetu - wymienia główne zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich - wyjaśnia, dlaczego prawo inaczej traktuje niepełnoletnich i dorosłych - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się straż miejska - podaje podstawowe uprawnienia straży miejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje okoliczności uchwalenia i postanowienia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> - wyjaśnia znaczenie poszczególnych cech praw człowieka - omawia genezę i treść <i>Konwencji o prawach dziecka</i> - wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami - wskazuje ograniczenia praw i wolności - omawia poszczególne kategorie praw człowieka - wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka - wskazuje zagrożenia wynikające z łamania praw człowieka - przedstawia sposób wyboru, metody działania oraz uprawnienia Rzecznika Praw Obywatelskich - wyjaśnia, jaką rolę w systemie ochrony praw człowieka odgrywa Rzecznik Praw Obywatelskich - prezentuje sposób powoływania, metody działania oraz kompetencje Rzecznika Praw Dziecka - tłumaczy, czym są przemoc fizyczna, psychiczna, dręczenie - proponuje, jak na przemoc powinni reagować jej świadkowie - opowiada o różnych sposobach szukania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy - wskazuje instytucje, do których należy się zwrócić w przypadku wystąpienia przemocy domowej - podaje przykłady społeczności internetowych, analizuje własną 	<ul style="list-style-type: none"> - proponuje hierarchię funkcji praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie - uzasadnia potrzebę istnienia międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka - przedstawia historię praw człowieka - na podstawie preambuły <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> wykazuje konieczność ochrony praw człowieka - charakteryzuje kategorie wolności oraz praw człowieka i obywatela zagwarantowane w <i>Konstytucji RP</i> - określa źródła generacji praw człowieka - tłumaczy, na czym polega różnica między prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji - wyjaśnia, w jaki sposób każdy człowiek może wpływać na życie publiczne dzięki wolnościom i prawom politycznym zagwarantowanym w <i>Konstytucji RP</i> - omawia kategorie spraw kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka - charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowiek - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> - na wybranych przykładach wykazuje, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych - uzasadnia, że wolności i prawa polityczne są konieczne dla funkcjonowania demokracji - prezentuje życiorys i działalność Malali Yousafzai - wymienia inne niż policja i straż miejska służby porządkowe i określa ich uprawnienia
--	--	---	--	---

<p>przysługujące obywatelom w kontaktach z policją</p>	<p>- wskazuje uprawnienia przysługujące służbom porządkowym</p>	<p>przynależność do nich - przedstawia korzyści, jakie zyskują użytkownicy internetu - wskazuje, w jakich przypadkach odpowiedzialność ponosi sprawca, a w jakich jego rodzice lub opiekunowie - wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw - omawia uprawnienia i zadania policji - przedstawia prawa przysługujące obywatelom w kontaktach z policją - charakteryzuje kompetencje i działania straży miejskiej, - przedstawia zadania Centralnego Biura Śledczego Policji</p>	<p>- omawia konsekwencje przemocy dla osób, które jej doświadczyły - charakteryzuje rodzaje cyberprzemocy oraz podaje metody przeciwdziałania tym zjawiskom - charakteryzuje zjawisko uzależnienia od internetu - uzasadnia konieczność reagowania w przypadkach doświadczania przemocy domowej lub bycia jej świadkiem - wyjaśnia, jakie są cele postępowania sądowego wobec niepełnoletnich - określa czynniki brane pod uwagę przez organy państwowe przy rozstrzyganiu spraw dotyczących nieletnich - wskazuje rodzaje przestępstw, za których popełnienie prawo dopuszcza odpowiedzialność karną nieletnich po ukończeniu 15 roku życia - uzasadnia konieczność znajomości praw przysługujących obywatelom w kontaktach ze służbami mundurowymi i porządkowymi</p>	
<p>Rozdział III. Społeczność lokalna i regionalna</p>				
<p>- wyjaśnia, czym jest samorząd - wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce - wymienia zasady działania samorządu terytorialnego - podaje przykłady zadań samorządów - wymienia jednostki podziału</p>	<p>- opisuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego - wyjaśnia znaczenie zasad, na których opiera się funkcjonowanie samorządu terytorialnego - wlicza organy samorządu terytorialnego - wskazuje podobieństwa i różnice</p>	<p>- wymienia zadania samorządów terytorialnych, zawodowych, uczniowskich i porównuje te jednostki - tłumaczy, czym się różni gmina wiejska od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej - określa, jaki charakter ma gmina, w</p>	<p>- wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny - wykazuje, że zasady, na których opiera się funkcjonowanie samorządu terytorialnego, obowiązują w codziennym życiu swojej gminy / swojego miasta,</p>	<p>- podaje, w jakich przypadkach zostaje wprowadzony zarząd komisaryczny - ocenia, czy system władz samorządowych sprzyja zaangażowaniu mieszkańców w życie</p>

<p>terytorialnego w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka, oraz nazwy województw sąsiednich - wymienia organy władzy w gminie - wskazuje, jakich organów dotyczą wybory samorządowe - wylicza podstawowe zadania gminy - wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski - wymienia przykładowe zadania powiatu, - wylicza organy powiatu - podaje organy województwa - wymienia przykładowe zadania samorządu wojewódzkiego - wskazuje, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, w których mieszka - odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego - tłumaczy, czym jest korupcja - przytacza przykłady aktywności obywatelskiej - wskazuje problemy społeczne występujące w jego społeczności lokalnej- 	<p>między państwem a samorządem terytorialnym</p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy - określa sposób wyłaniania władz gminy oraz ich odwołania - bierze udział w dyskusji o zadaniach gminy - przytacza przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy - wyjaśnia sposób wyboru i odwołania organów powiatu - tłumaczy, jak są wyłaniane i odwoływane organy wojewódzkie - wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej - podaje prawa obywatela w kontaktach z urzędami - wyjaśnia, czemu przestrzeganie zasad etycznych jest ważne w życiu publicznym 	<p>której mieszka</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zadania poszczególnych organów władzy w gminie - podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy - przedstawia, jak jest uchwalany budżet obywatelski - wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania budżetu obywatelskiego - rozróżnia zadania rady powiatu i zarządu powiatu - odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa - omawia zasady etycznego postępowania urzędników - tłumaczy konsekwencje łamania zasad etycznych w życiu publicznym - podaje możliwe skutki łamania zasad etycznych w życiu publicznym 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zasady referendum lokalnego i wskazuje sprawy, których może ono dotyczyć - wyjaśnia, jak działają młodzieżowe rady gminy, - uzasadnia konieczność angażowania się mieszkańców w życie gminy i rozwiązywanie jej problemów - porównuje strukturę władz samorządu powiatowego i wojewódzkiego - określa, które z organów samorządu powiatowego i wojewódzkiego mogą zostać odwołane przez mieszkańców - wskazuje zadania wykonywane przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki - wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla funkcjonowania społeczeństwa 	<p>społeczności lokalnej, i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - proponuje inicjatywy, które warto by zrealizować w okolicy, i wskazuje sposoby ich realizacji
Rozdział IV. Wspólnota narodowa				
<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje, jakie więzi łączą jednostkę z ojczyzną i małą ojczyzną - wymienia i opisuje symbole 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są naród i wspólnota etniczna - określa, czym jest tożsamość narodowa 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega różnica między wspólnotą narodową a etniczną - analizuje czynniki kształtujące 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sens bycia Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej albo etnicznej - przytacza historię symboli RP 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego polskie godło w czasach komunizmu wyglądało inaczej niż

<p>RP</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje sytuacje, w jakich najczęściej wykorzystuje się symbole narodowe - wylicza wybrane święta narodowe - przedstawia zasady właściwego zachowania, wobec symboli narodowych - wyjaśnia, czym jest obywatelstwo - tłumaczy, do czego służy paszport - wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP - podaje przykłady wartości obywatelskich - wyjaśnia, czym są patriotyzm i patriotyzm lokalny - wymienia przejawy patriotyzmu - określa, jakie zachowania składają się na postawę patriotyczną - wylicza sposoby wyrażania patriotyzmu na co dzień przez uczniów - określa różnicę między obywatelami RP a cudzoziemcami - odczytuje z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce - wyjaśnia, czym jest Polonia - znajduje na mapie państwa, w których występuje najliczniejsza Polonia 	<ul style="list-style-type: none"> - wylicza przykładowe elementy i wartości składające się na polskie dziedzictwo narodowe - wyszukuje informacje o polskich zabytkach i miejscach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO - określa, czym jest tożsamość europejska - podaje definicję narodowości - podaje przykłady Polek i Polaków, których postępowanie było realizacją wartości obywatelskich - podaje przykłady działań patriotycznych w gospodarce - wyjaśnia, czym są mniejszość narodowa i etniczna - podaje nazwę języka regionalnego uznanego w polskim prawie - rozróżnia imigrantów, emigrantów i uchodźców - tłumaczy, czym jest azyl, - wymienia mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce - wyjaśnia, czym są stereotypy - podaje definicję nietolerancji - określa, czym jest ksenofobia - objaśnia, czym są szowinizm, rasizm i antysemityzm - wskazuje skutki szowinizmu, rasizmu i antysemityzmu - tłumaczy, czym jest kosmopolityzm - podaje definicję Holocaustu - opracowuje sposoby przeciwdziałania nietolerancji 	<p>poczucie wspólnoty narodowej i etnicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy znaczenie dziedzictwa narodowego - charakteryzuje elementy i wartości budujące polskie dziedzictwo narodowe - wylicza najważniejsze polskie święta narodowe i wskazuje wydarzenia historyczne, które są podczas nich upamiętniane - charakteryzuje więzi łączące obywatela i państwo - omawia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP - wyjaśnia zagadnienie tożsamości zbiorowej - wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością - charakteryzuje wartości obywatelskie i wyjaśnia ich wartość dla społeczeństwa - omawia różnice w rozumieniu patriotyzmu dawniej i współcześnie - określa, w jaki sposób zachowanie młodych ludzi wpływa na los ich ojczyzny - wyjaśnia, na czym polega różnica między mniejszością narodową a etniczną - tłumaczy, dlaczego uchodźcom przysługują szczególne prawa - wymienia podstawowe prawa mniejszości w Polsce - podaje korzyści, jakie niesie dla Polaków poznawanie kultury mniejszości zamieszkujących Polskę - omawia cechy stereotypu - przytacza argumenty obalające 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, w jakim stopniu znajomość historii wpływa na rozumienie współczesnej sytuacji narodu polskiego - wyczerpująco opracowuje zagadnienie ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu - tłumaczy zależności między różnymi tożsamościami - uzasadnia konieczność popularyzowania wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym - wyjaśnia znaczenie poszczególnych działań dla polskiej gospodarki - przedstawia strukturę ludności zamieszkującej terytorium Polski - tłumaczy, jakie cechy języka kaszubskiego zadecydowały o uznaniu go za język regionalny - omawia czynniki przyciągające i wypychające wpływające na migrację - uzasadnia konieczność ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych - wskazuje ograniczenia postawy tolerancyjnej i tłumaczy ich przyczyny - omawia różnice między szowinizmem a nacjonalizmem - prezentuje konsekwencje upowszechniania się ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu - formułuje argumenty na poparcie tezy, że walka z brakiem 	<p>obecnie</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego i wyjaśnia, na czym polega jego wyjątkowość - prezentuje sylwetki wybranych wybitnych Polaków i ocenia znaczenie ich dorobku dla pożytku publicznego - przedstawia rolę patriotyzmu we współczesnym świecie - wyjaśnia, co wpłynęło na rozlokowanie skupisk poszczególnych mniejszości narodowych w Polsce - określa czynniki, które miały wpływ na rozmieszczenie Polonii na świecie - omawia wpływ skrajnych postaw na historię XX w.
---	---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest tolerancja - rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu - wyjaśnia, czym są hejt i mowa nienawiści 		<ul style="list-style-type: none"> wybrane stereotypy - przedstawia konsekwencje braku tolerancji w społeczeństwie - charakteryzuje przyczyny i skutki ksenofobii - określa różnice między ksenofobią a kosmopolityzmem 	<ul style="list-style-type: none"> tolerancji jest ważna dla funkcjonowania społeczeństwa, - formułuje argumenty na poparcie tezy, że pogodzenie różnych tożsamości społeczno-kulturowych jest możliwe 	
Rozdział V. Polska państwem demokratycznym				
<ul style="list-style-type: none"> - określa, czym jest państwo - podaje cechy państwa - wymienia nazwy współczesnych ustrojów politycznych - określa znaczenie konstytucji w państwie - wymienia główne rodzaje władzy państwowej - opisuje konstrukcję tekstu <i>Konstytucji RP</i> - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą - podaje skład polskiego parlamentu - wymienia podstawowe kompetencje; Prezydenta RP, Sejmu i Senatu RP - wyjaśnia, kim jest premier i czym jest Rada Ministrów - podaje, czym zajmuje się rząd - gromadzi informacje o składzie osobowym urzędującej Rady Ministrów - określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę sądowniczą - wyjaśnia, co nazywamy wymiarem sprawiedliwości - przedstawia rolę sędziów 	<ul style="list-style-type: none"> - wlicza podstawowe funkcje państwa - rozróżnia funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa - wskazuje różnicę między monarchią a republiką - podaje główne różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem - wymienia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji - wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej - wymienia podstawowe formy demokracji pośredniej - określa korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny, - wyjaśnia, czym jest państwo prawa - tłumaczy, czym są akty prawne, i podaje ich główne rodzaje - podaje, jaką funkcję pełni Trybunał Konstytucyjny - wlicza podstawowe zasady ustroju Polski zawarte w <i>Konstytucji RP</i> - wymienia wartości, do których odwołuje się preambuła <i>Konstytucji RP</i> - odnajduje w <i>Konstytucji RP</i> rozdziały, w których zostały opisane 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice między narodem a państwem - omawia znaczenie suwerenności i przymusowości państwa - charakteryzuje poszczególne funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa - tłumaczy, czym jest demokracja konstytucyjna - wyjaśnia i omawia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji - wyjaśnia zasadę suwerenności narodu - podaje przykłady spraw, które mogą zostać poddane pod referendum lub stać się przedmiotem konsultacji społecznych - wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej - tłumaczy zasadę konstytucjonalizmu - określa znaczenie zasady trójpodziału władzy i równowagi władz dla funkcjonowania demokracji - wyjaśnia, dlaczego w republikach obowiązuje zakaz sprawowania dziedzicznej i dożywotniej władzy - wymienia rozdziały <i>Konstytucji RP</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia potrzebę realizowania przez państwo funkcji zewnętrznych - analizuje różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem w obszarach władzy, praw obywateli, wolności słowa i mediów oraz ideologii państwowej - omawia hierarchię aktów prawnych w Polsce - opisuje procedurę zmiany konstytucji i wyjaśnia, z jakiego powodu jest ona szczególna - interpretuje artykuły <i>Konstytucji RP</i> dotyczące referendum ogólnokrajowego - wskazuje, które opisane w <i>Konstytucji RP</i> wolności, prawa i obowiązki obywateli uważa za najważniejsze, i uzasadnia swoje zdanie - opisuje funkcjonowanie Sejmu i Senatu RP z uwzględnieniem działalności klubów i kół poselskich tworzących koalicję i opozycję - wyjaśnia znaczenie immunitetu dla funkcjonowania władzy ustawodawczej 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stan demokracji w państwie i uzasadnia swoje zdanie - określa, jak zmieniła się liczba monarchii i republik w Europie w ciągu ostatnich 200 lat - wyjaśnia, dlaczego większość państw demokratycznych rzadko wykorzystuje model bezpośredni - ocenia, która historyczna forma demokracji jest najbardziej zbliżona do dzisiejszego ustroju demokratycznego - wyjaśnia, czym zajmują się komisje sejmowe, Prezydium Sejmu RP i Konwent Seniorów, - omawia okoliczności przywrócenia urzędu prezydenta w Polsce - objaśnia, czego dotyczyło ostatnie orzeczenie Trybunału

<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, kim są prokurator, obrońca i obrońca z urzędu - wyjaśnia, czym są partie polityczne - wymienia rodzaje partii politycznych - podaje elementy kampanii wyborczej partii - wylicza systemy partyjne - tłumaczy, czym są organizacje pozarządowe, i podaje ich główne rodzaje - określa, czym jest wolontariat, i przytacza przykłady działań wolontariuszy - wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie - podaje przykłady ogólnopolskich organizacji młodzieżowych - odczytuje dane statystyczne z wykresu - wyjaśnia, czym jest opinia publiczna - wymienia rodzaje mass mediów - wskazuje różnice między mediami komercyjnymi a publicznymi - objaśnia, czym są fake newsy i bańki informacyjne, - odróżnia fakty od opinii i komentarzy 	<p>wolności, prawa i obowiązki obywateli</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia sprawy, które mogą być poddane pod referendum ogólnokrajowe - wyjaśnia, jak Sejm i Senat RP podejmują decyzje, kto kieruje pracami obu izb oraz ile trwa kadencja posłów i senatorów - tłumaczy, czym jest immunitet - wylicza główne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP - wymienia główne etapy procesu ustawodawczego - określa, kto w Polsce może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą - wyjaśnia, jakie uprawnienia w trakcie prac nad ustawą posiada prezydent - przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP - omawia kompetencje Prezydenta RP - wyjaśnia, jak są powoływani premier i Rada Ministrów - omawia kompetencje rządu - wylicza Prezydentów RP po 1989 r. - określa, za kadencji którego prezydenta uchwalono <i>Konstytucję RP</i> - podaje zasady działania sądów - wymienia zadania trybunałów - przedstawia zawartość programu politycznego partii - określa, w jaki sposób partie dążą do osiągnięcia swoich celów - przedstawia systemy partyjne - tłumaczy, czym są koalicja i opozycja w parlamencie 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje poszczególne zasady ustroju RP zawarte w <i>Konstytucji RP</i> - tłumaczy, jak w pracy parlamentu przejawia się zasada przedstawicielstwa - wskazuje, czym wyróżnia się Zgromadzenie Narodowe - omawia kompetencje Sejmu i Senatu RP - charakteryzuje poszczególne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP - wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli - omawia poszczególne kompetencje Prezydenta RP z podziałem na politykę wewnętrzną i zagraniczną - opisuje procedurę tworzenia rządu - charakteryzuje poszczególne kompetencje rządu - określa, w jaki sposób współdziałają rząd i prezydent - wyjaśnia znaczenie zasad bezstronności i niezawisłości sędziów oraz ich immunitetu i nieusuwalności - tłumaczy, kim jest ławnik - wskazuje różnice między wymiarem sprawiedliwości a władzą sądowniczą - omawia funkcje partii politycznych - opisuje partie prawicowe, centrowe i lewicowe - tłumaczy znaczenie kampanii wyborczej dla funkcjonowania partii - charakteryzuje systemy partyjne, wskazuje wady i zalety każdego z nich - tłumaczy, jak utworzyć partię polityczną 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnice w organizacji wyborów do Sejmu i Senatu RP - omawia proces ustawodawczy - porównuje role Sejmu i Senatu RP w procesie ustawodawczym - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w procesie ustawodawczym - wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza - wyjaśnia związek funkcjonowania urzędu Prezydenta RP z republikańską formą rządów - tłumaczy, na jakich zasadach działają wotum zaufania i wotum nieufności - określa, na czym polega zasada kontrasygnaty - tłumaczy, czym jest Rada Gabinetowa - wyjaśnia, dlaczego jest potrzebne poparcie większości sejmowej dla Rady Ministrów i premiera - omawia trzy kroki w procedurze powoływania Rady Ministrów - opisuje salę rozpraw w procesie karnym - charakteryzuje działania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w państwie demokratycznym - opisuje działalność partii w państwie demokratycznym - podaje przykłady działań 	<p>Konstytucyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje polską scenę polityczną-omawia rolę NSZZ „Solidarność” w najnowszej historii - odpowiada, czy międzynarodowe organizacje pozarządowe powinny wpływać na władze danego kraju, i przytacza trafne argumenty - opowiada o swoich doświadczeniach z pracy w wolontariacie - ocenia, jak często na jego poglądy, decyzje i wybory mają wpływ media społecznościowe,
---	---	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nazwy największych polskich partii politycznych - wyjaśnia, czym jest statut partii - wyjaśnia, co oznacza prawo do swobodnego zrzeszania się - przytacza przykłady działań organizacji pozarządowych - wymienia cele działalności ogólnopolskich organizacji młodzieżowych - wycisza przykładowe działania podejmowane przez związki zawodowe - określa, do czego służą sondaże - tłumaczy, czym jest wolność słowa - wycisza funkcje mediów - podaje zalety i wady mediów społecznościowych - wymienia główne zasady etyki dziennikarskiej - określa, czym jest kampania społeczna - podaje definicję spotu wyborczego - wskazuje pozytywne i negatywne skutki rozwoju środków masowego przekazu dla społeczeństwa - porównuje sposób przedstawienia jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł i oddziela fakty od opinii 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy partii politycznych, których przedstawiciele zasiadają w izbie niższej obecnej kadencji - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się - tłumaczy, czym jest społeczeństwo obywatelskie - charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych - wskazuje różnice między stowarzyszeniem a fundacją - charakteryzuje rodzaje wolontariatu - określa, jakie działania trzeba podjąć, aby zostać wolontariuszem - wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa - omawia funkcje sondaży - opisuje specyfikę mediów jednokierunkowych i interaktywnych - opowiada o poszczególnych funkcjach mediów - przedstawia rolę mediów społecznościowych w demokracji - podaje przykłady fake newsów i uzasadnia swój wybór - omawia zasady pracy i postępowania dziennikarzy - opisuje obszary tematyczne kampanii społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> podejmowanych przez wybraną partię polityczną reprezentowaną w Sejmie RP - omawia poszczególne obszary działalności organizacji pozarządowych - wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność - uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych - przytacza argumenty na poparcie tezy, że wolność słowa i wolne media są fundamentem demokracji - charakteryzuje misję mediów publicznych - omawia przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów społecznościowych na demokrację - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej - wyjaśnia rolę opinii, komentarzy w demokratycznych mediach - bada sposób ukazania jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł, oddziela fakty od opinii i przedstawia wnioski - uzasadnia konieczność oddzielania faktów od opinii 	
Rozdział VI. Sprawy międzynarodowe				
<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa - rozwija skrót ONZ 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej - wymienia podstawowe zadania ambasadora i konsula 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie współpracy międzynarodowej dla pokoju na świecie, - charakteryzuje rolę ambasadora i 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę organizacji międzynarodowych na arenie światowej - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, jaki wpływ ma prawo weta w Radzie Bezpieczeństwa ONZ na skuteczność

<ul style="list-style-type: none"> - przytacza przykłady inicjatyw ONZ - podaje pełną nazwę NATO - wymienia przykłady działań NATO - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich NATO i UE - podaje datę i miejsce utworzenia Unii Europejskiej - wylicza najważniejsze zadania UE - odpowiada, czym jest euro - podaje datę wejścia Polski do UE i określa sposób, w jaki Polacy podjęli decyzję - wskazuje główne korzyści, które wynikły dla Polski, jej obywateli i polskich firm z przystąpienia do UE - wyjaśnia, czym jest globalizacja - przytacza przykłady globalizacji z codziennego życia - podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się - tłumaczy, czym jest zjawisko ocieplania klimatu - podaje główne różnice między sytuacją w krajach Północy i Południa - podaje główne przyczyny konfliktów zbrojnych - wyjaśnia, czym jest ludobójstwo - przytacza przykłady działań terrorystycznych - odczytuje z mapy informacje o wybranych współczesnych 	<ul style="list-style-type: none"> - wylicza główne cele i działania ONZ - tłumaczy, czemu służą misje pokojowe ONZ - określa najważniejsze cele NATO - przytacza przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO - ocenia, czy ONZ odgrywa ważną rolę we współczesnym świecie, i uzasadnia swoje zdanie - wymienia główne przyczyny integracji europejskiej - na podstawie mapy podaje nazwę państwa, które przystąpiło do UE później niż Polska - wylicza nazwy głównych organów Unii Europejskiej - wylicza podstawowe prawa obywatela UE - wymienia cztery najważniejsze zasady europejskiego rynku wewnętrznego - przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących - określa źródła funduszy unijnych i główne kierunki ich dysponowania - wylicza główne skutki globalizacji - określa, z czego wynika podział na kraje rozwinięte i rozwijające się - wskazuje główny kierunek migracji - wylicza główne zagrożenia i wyzwania XXI w. - tłumaczy, na czym polega terroryzm - wymienia skutki terroryzmu - określa skutki konfliktów 	<p>konsula w polityce zagranicznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje czas i okoliczności powstania ONZ, - określa, ilu członków liczy ONZ, - wymienia główne organy ONZ, - opisuje genezę NATO, - podaje nazwę głównego organu NATO, - wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO z uwzględnieniem kolejnych etapów powiększania się organizacji, - wylicza wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska, - omawia główne etapy integracji europejskiej, - opisuje okoliczności powstania Unii Europejskiej, - wskazuje na mapie państwa członkowskie UE, uwzględniając kolejne etapy rozszerzania organizacji - wymienia podstawowe uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej - podaje praktyczne przykłady realizacji celów UE - omawia przygotowania Polski do przystąpienia do UE - charakteryzuje poszczególne prawa obywatela UE - przedstawia znaczenie zasad europejskiego rynku wewnętrznego - tłumaczy, czym jest i jak działa strefa Schengen - wylicza cele, na które są w Polsce przeznaczane dotacje unijne - podaje przykłady wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych 	<p>NATO w polityce obronnej państwa polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska - wskazuje wady i zalety procesu integracji europejskiej - podaje nazwy trzech wspólnot europejskich - omawia uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej - wskazuje koszty przynależności Polski do UE - przedstawia negatywne skutki swobodnego przepływu osób - omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów funduszy unijnych - omawia pozytywne i negatywne skutki globalizacji w różnych dziedzinach - przedstawia sytuację krajów rozwiniętych i rozwijających się - uzasadnia konieczność udzielania pomocy humanitarnej - wyjaśnia, czym jest grupa G7 - omawia problemy związane z migracją - omawia główne zagrożenia i wyzwania XXI w. - wyjaśnia, dlaczego walka ze współczesnym terroryzmem jest trudna 	<p>działań tego organu</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia główne zagadnienia i problemy funkcjonowania UE - ocenia proces integracji Polski z Unią Europejską - rozważa, jakie mogą być konsekwencje wychodzenia kolejnych krajów z UE - proponuje, w jaki sposób młodzi ludzie mogą dbać o środowisko - wyjaśnia, czym jest Młodzieżowy Strajk Klimatyczny - przedstawia sylwetkę Greta Thunberg, - opowiada o zamachu na World Trade Center
---	---	--	---	---

konfliktach na świecie		<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zjawiska globalizacji i amerykanizacji kultury - tłumaczy, czym jest konsumpcjonizm - tłumaczy, na czym polegają pomoc rozwojowa i pomoc humanitarna - charakteryzuje zmiany klimatu i określa ich skutki - omawia przyczyny i rodzaje konfliktów - przedstawia źródła i rodzaje terroryzmu - na podstawie mapy charakteryzuje wybrane współczesne konflikty na świecie - omawia zagrożenia wynikające z cyberterroryzmu dla współczesnych państw i społeczeństw 		
------------------------	--	--	--	--